

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 17^{ης} ΜΑΪΟΥ 1951

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΔΑΚΗ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

Ὁ κ. **Ἐπ. Θωμόπουλος** ἐξελέγη Γραμματεὺς τῆς τάξεως τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν διὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν πενταετίαν ἀπὸ τῆς 27ης Μαρτίου 1951.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. **Κ. Ζέγγελης** παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ν. Τσιρογιάννη: «*Χημεία ὀργανικῶν χρωμάτων*», ἔκδοσις 2α, Ἀθῆναι 1950 διὰ τῶν κάτωθι:

Ἡ ἐκτενὴς αὕτη μονογραφία τοῦ κ. Τσιρογιάννη, τὴν ὁποίαν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἐδημοσιεύθη εἰς δευτέραν ἔκδοσιν. Ἡ πρώτη ἐγένετο τὸ 1947.

Ἡ ταχεῖα ἐξάντλησις τῆς Α΄ ἐκδόσεως ἀποτελεῖ μαρτύριον τῆς σπουδαιότητος τὴν ὁποίαν ἐνέχει τὸ ἔργον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν.

Τὸ ἔργον εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Οἰκονομίδας, Σπήλιον καὶ Λεόντιον, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος διὰ διαθήκης κατέλιπε σημαντικὸν ποσὸν πρὸς σπουδὴν τῆς Χημείας ὑπὸ διαπρεπόντων νέων. Εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Οἰκονομίδας ὀφείλεται κατὰ μέγιστον μέρος ἡ ἀνάπτυξις τῆς χημικῆς βιομηχανίας εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὅταν μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ σπουδῶν μου ἐπέστρεψα ἐνταῦθα, πλὴν τῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν Χρηστομάννου καὶ Δαμβέργη, οἱ Ἕλληνες χημικοὶ ἐμετροῦντο εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς μόνον χειρός. Σήμερον τὰ μέλη μόνον τῆς *Χημικῆς ἐνώσεως τῶν Ἑλλήνων χημικῶν* ὑπερβαίνουν κατὰ διακόσια τὴν χιλιάδα.

Ἡ ἀνύπαρκτος τότε χημικὴ βιομηχανία τῆς Ἑλλάδος, ἵσταται σήμερον ὑπερήφανος, ἀνωτέρα ὥς πρὸς τὴν χημικὴν βιομηχανίαν πασῶν τῶν ἄλλων βαλκανικῶν χωρῶν.

Ἡ χημεία τῶν ὀργανικῶν χρωμάτων δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ὁ σπουδαιότερος τῶν κλάδων τῆς ἐφηρμοσμένης χημείας. Καὶ τοῦτο, διότι πλὴν τῆς συνθετικῆς παρασκευῆς νέων χρωμάτων πάσης ποικιλίας, εἰς τὰ χρωματουργεῖα ἀνεκαλύφθησαν καὶ παρεσκευάσθησαν πλείονα ὅσα νέα φάρμακα καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν ζωὴν προϊόντα.

Εἰς τὰ χρωματουργεῖα ἐπετεύχθη καὶ ἡ παρασκευὴ νέων ἐκρηκτικῶν ὑλῶν καὶ πολεμικῶν, ὅπως τὰ πολεμικὰ ἀέρια, τὰ ἀσφυξιογόνα, δακρυγόνα κ.τ.λ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατὰ τοὺς δύο τελευταίους πολέμους τὰ χρωματουργεῖα ὑπῆρξαν ὁ στόχος τῶν ἀπὸ ἀέρος βομβαρδισμῶν.

Ἐν ἀρχῇ ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὰ φυτικὰ χρώματα, τὰ μόνα γνωστά καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως ἐκ τῶν κιτρίνων ὁ κρόκος, κοινῶς σαφράνι, γνωστὸς εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, ὅστις ἀναφέρει τὴν κροκόπεπλον Ἡῶ, ἐρυθρὸς ὅπως τὸ ἐρυθρόδανον, κοινῶς ριζάρι, ἐπιστημονικῶς ἀλιζαρίνη, τὸ ὅποιον ἰδιαιτέρως ἐκαλλιεργεῖτο εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἀνατολίην. Δι' αὐτοῦ ἐβάφοντο κόκκινα τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ φέσια Ἡ καλλιέργεια τοῦ ριζαρίου περιωρίσθη εὐθὺς ὥς ἐπετεύχθη τὸ 1868, ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καθηγητῶν Bayer καὶ Liebermann ἡ πολὺ εὐθηνότερα κατασκευὴ αὐτοῦ τεχνητῶς. Ἄλλο γνωστότατον καὶ πολυτιμότεον φυσικὸν χρῶμα ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ περίφημος πορφύρα, παραγομένη ἐκ κοχλίων τοῦ γένους *Murex brandaris*. Διὰ τοῦ χρώματος τούτου ἐβάφοντο οἱ μανδύαι τῶν μεγιστάνων, καρδινάλιων, βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων κλπ., ἦτο δὲ τοῦτο ἐξαιρετικῶς πολύτιμον χρῶμα καθ' ὅσον διὰ τὴν βαφήν ἐνὸς μανδύου ἐχρειάζοντο δέκα ἐξ χιλιάδες κογχυλίων. Σήμερον δὲν μεταβαίνομεν πλέον εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου καὶ τὸν κύριον λιμένα τῆς ἐμπορίας αὐτῆς, τὴν Τύρον, διὰ νὰ τὸ προμηθευθῶμεν. Τὸ παρασκευάζομεν συνθετικῶς ἐξ ἰνδικοῦ καὶ βρωμίου καὶ δὲν εἶναι ἀκριβότερον τῶν ἄλλων χρωμάτων. Τὸ ἰνδικόν, τὸ ὡραῖον τοῦτο κυανοῦν χρῶμα, ἦτο γνωστὸν παλαιότερα, μεταφερόμενον ἐξ Ἰνδιῶν. Καὶ τοῦτο παρασκευάζεται σήμερον συνθετικῶς διὰ χημικῆς ὁδοῦ.

Γνωστότερα χρώματα συνθετικά, καὶ εἰς μὴ χημικοὺς γνωστά, εἶναι τὰ *χρώματα τῆς ἀνιλίνης*, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἀπὸ τὴν πίσσαν. Ἡ πίσσα, τὸ ἀκάθαρτον ὑπόλειμμα τῶν φωταεριοποιεῖων, ἀποτελεῖ διὰ τὸν χημικὸν τὸν πύλον τοῦ ταχυδακτυλουργοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου πλὴν ἄλλης ποικιλίας χρωμάτων

ἀνασύρει διὰ καταλλήλων μεθόδων κατὰ βούλησιν φάρμακα ἀντισηπτικά, ἀντιπυρετικά, ἀναισθητικά, φωτογραφικά, ἀρώματα κτλ.

Ἡ σπουδαιότης τῶν χρωματουργείων δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν παρασκευὴν νέων χρωμάτων εὐθηνῶν. Εἰς τὰ χρωματουργεῖα παρασκευάζονται συνθετικῶς, καὶ ἀνεκαλύφθησαν τὸ πρῶτον πολλὰ νέα φάρμακα, ἐπίσης δὲ καὶ οὐσίαι πολεμικαί.

Ἐξ ὧλων τούτων ἐμφαίνεται πόσον σπουδαία εἶναι διὰ πάντα χημικόν, καὶ ἰδίᾳ τὸν χημικὸν βιομήχανον, ἡ μελέτη τῆς χρωματουργίας, καὶ συνεπῶς πόσον εἶναι χρήσιμον διὰ τοὺς χημικοὺς τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ κ. Τσιρογιάννη, τὸ ὁποῖον εἶχον τὴν τιμὴν νὰ Σᾶς παρουσιάσω.

Ὁ κ. **Στυλ. Λυκούδης** παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κ. Ἀλεξανδρῆ: «*Ἡ θαλασσία δύναμις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος*», Ἀθῆναι 1950, καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἐχω τὴν τιμὴν καὶ συναισθάνομαι τὸ καθήκον, νὰ παρουσιάσω πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τὴν ὑπὸ τίτλον «Ἡ θαλασσία δύναμις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος» νεωτάτην τῶν συγγραφῶν τοῦ ναυάρχου κ. **Ἀλεξανδρῆ** (τόμος I, σελ. 472), ἐκδοθεῖσαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1950 ὑπὸ τῆς «Ἱστορικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Β. Ν.».

Διὰ ταύτης ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχεν ὁ κ. **Ἀλεξανδρῆς** ὅχι μόνον ἀπλὴν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἀναγραφὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ εὐπεπτον ἐπιτελικὸν τρόπον διερεύνησιν αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ τὴν ἔξαρσιν τοῦ μέρους τὸ ὁποῖον διεδραμάτισε «τὸ τῆς θαλάσσης κράτος» εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Διότι, ὡς τονίζει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὰ προλεγόμενά του, ἡ Ἱστορία τότε μόνον προσφέρει πρακτικὴν χρησιμότητα, ὅταν, ἐπεκτεινομένη πέραν τῆς ἀπλῆς παραθέσεως συμβάντων καὶ χρονολογιῶν, προβαίνει εἰς τὴν διασκόπησιν αὐτῶν, ἵνα διατυπώσῃ γενικὰς ἀρχὰς καὶ συμπεράσματα χρήσιμα διὰ τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Θὰ ἡδύνατό τις ἴσως ν' ἀντείπῃ ὅτι τὸ θέμα, οὗτινος ἐπελήφθη ὁ ναύαρχος κ. **Ἀλεξανδρῆς**, ἔχει πλέον ἐξαντληθῇ, ἐφ' ὅσον ἡ ναυτικὴ μας ἀρχαία ἱστορία ἔχει κατ' ἐπανάληψιν ψιλοκοσκινισθῇ, περισσότερο πάσης ἄλλης οἰουδήποτε ἔθνους οἰασθήποτε ἐποχῆς. Ὅμως δὲν ἔχει οὕτω. Τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ ἔργου ἀποτελεῖ, τὸ ὅτι τὸ πρῶτον ἤδη — ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζομεν — σύγχρονος ναυτικὸς Ἕλλην, ἐπεχείρησε νὰ μελετήσῃ συνθετικῶς τὴν ναυτικὴν ἀρχαιοελληνικὴν ἱστορίαν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅπου τὰ ὄρια τοῦ μύθου καὶ τῆς ἱστορίας συγχέονται, μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς κα-

τακτίσεως· δηλαδή νὰ διερευνήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐπίδρασιν τῆς ναυτικῆς ἰσχύος ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην τῆς συνθετικῆς ἔννοιαν, τῆς συνεργασθείσης ἀλληλεπιδράσεως, τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν βάσεων τῶν. Ἐν τῇ ἐπιτυχούσῃ προσπάθειά του ταύτῃ ἠκολούθησεν ὁ συγγραφεὺς τὰ κέλευθα, τὰ ὁποῖα ἐχάραζαν διὰ τοιοῦτου εἶδους μελέτας οἱ δύο ἄφθαστοι τοῦ 20οῦ ἡμίσεος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ναύαρχοι—ἱστοριοδίφαι, ὁ Γάλλος Jurien de la Graviere καὶ ὁ Ἀμερικανὸς A. Mahan.

Καὶ ἐν μὲν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ ἔργου ἀναπτύσσονται οἱ γεωφυσικοὶ καὶ οἱ δημογραφικοὶ λόγοι, οἱ ἐμπνεύσαντες εἰς τὸν Ἑλληνα τὴν πρώτην πρὸς τὴν θάλασσαν ροπὴν, ἣν οὗτος ἐν συνεχείᾳ διετήρησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τῆς Ἱστορίας του μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τὸ μέλλον. Ἐπακολουθεῖ ἐν τῷ Α΄ κεφαλαίῳ ἡ ἱστορῆσις τῆς ἰδρύσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐλληνίδων ἀποικιῶν καὶ τῆς ἐκ παραλλήλου χωρούσης ὁργανώσεως τοῦ ναυτικοῦ τῶν ἐλληνικῶν ἀποικιῶν· ἅμα δὲ παρέχονται καὶ στοιχεῖα καὶ εἰδήσεις, ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν σκαφῶν, τοῦ ὀπλισμοῦ τῶν, τοῦ τρόπου τοῦ ναυτίλλεσθαι καὶ τῆς ναυτικῆς τακτικῆς τῶν μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων κωπήρων στόλων. Ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ παρέχονται πάντα τὰ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογίας συζητούμενα ὡς πρὸς τὴν τριήρη ζητήματα. ἅμα δὲ καὶ αἱ δύο ὡς πρὸς τὴν εἰρεσίαν τῶν τριήρων μεταξὺ τῶν ἀρχαιολόγων διίστάμεναι γινώμαι, τοῦ συγγραφέως θεωροῦντος ἀληθοφανεστέραν τὴν περὶ τῆς λοξῆς τάξεως τῶν ἐρετῶν ὡς πρὸς τὰς ὑπερκειμέναις αὐτῶν σειρὰς εἰρεσίας.

Τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἀφορᾷ εἰς τὸ πρωτεύον μέρος, τῆς εἰσφορᾶς τῆς ναυτικῆς δυνάμεως κατὰ τὸν δεύτερον Μηδικὸν πόλεμον, καὶ ἐξαίρει τοῦ Θεμιστοκλέους τὴν προσωπικότητα, τόσον ὡς θεμελιωτοῦ τῆς ναυτικῆς ἰσχύος τῶν Ἀθηναίων, ὅσον καὶ ὡς εἰσηγητοῦ τῆς ὀρθῆς ναυτικῆς στρατηγικῆς κατὰ τοῦ Περσικοῦ στόλου ἐν Σαλαμῖνι περὶ τῆς ἐνταῦθα δὲ ναυμαχίας ἐκτίθενται ἀμφότεραι αἱ περὶ αὐτῆς ἐπικρατοῦσαι γινώμαι καὶ ἐν συνεχείᾳ αἱ συνέπειά τῆς. Ἐν δὲ τῷ 3ῳ κεφαλαίῳ, ἡ ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους θεμελιωσὶς τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ὁργάνωσις τῆς, ἡ παρὰ τοῦ Κίμωνος ἐπέκτασις τῆς καὶ ἡ ἐπίστροφίς τοῦ ὅλου ἔργου ἀπὸ τὸν Περικλῆ. Μὴ περιοριζόμενος ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ στρατηγικὸν καὶ πολεμικὸν μέρος ἐκτείνει τὴν ἔρευνάν του καὶ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν βάσεων τῆς τεραστίας διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συμμαχικῆς ὁργανώσεως ἐκείνης, μμητὰς τῆς ὁποίας φέρει τὴν Βενετίαν καὶ τὴν Γένουαν κατὰ τὸν μεσαιῶνα, καὶ τὴν Βρεττανικὴν Κοινοπολιτείαν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας.

Τὰ τρία ἐπόμενα κεφάλαια διαθέτει ὁ συγγραφεὺς διὰ τὸν Πελοπον-

νησιακόν πόλεμον, τὸν προέχοντα ναυτικὸν χαρακτῆρα του, τὰς ἐναμφειφθείσας δραματικὰς παλιντροπίας τῆς τύχης τῶν ναυτικῶν ὅπλων, ἐξετάζων αὐτὰς ἀπὸ στρατηγικῆς τακτικῆς ἀλλὰ καὶ γενικωτέρας πολιτικῆς ἀπόψεως. Οὕτω ἐξετάζει τὸ ὥς πρὸς τὴν ἔκρηξίν του μέρος τοῦ Περικλέους καὶ τὸ περίφημον πολεμικὸν σχέδιόν του, ἀντικρούων ὥς πρὸς ταῦτα τὸν Beloch, καὶ θεωρῶν ὑπευθύνους τῆς ἥττης τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἐγκαταλείψαντας τὸ σχέδιον τοῦ Περικλέους δημαγωγοὺς διαδόχους του. Ἐκ παραλλήλου καὶ λεπτομερῶς ἐξετάζονται ἐν τῷ κεφ. Ζ' καὶ εἰς τὰ ἐφεξῆς αἱ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπελθοῦσαι μεταβολαὶ εἰς τὴν ναυτικὴν πολεμικὴν τέχνην, καὶ τὰ ἀπότοκα τοῦ πολέμου τούτου συμβάντα ἢτοι ἡ βραχύβιος θαλασσοκρατία τῆς Σπάρτης, ἡ ἐπανάκτησίς της ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ἡ ἐφήμερος τοιαύτη τῶν Θηβῶν, ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Φίλιππον, καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐλλείψεως ἰδίων στόλων ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ σχεδίου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Εἰς τὴν ἑλλειψιν δὲ ταύτην ὀφείλεται, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ σταθερῶς ἀσκηθεῖσα παρ' ἀμφοτέρων τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ βασιλέων πολιτικὴ ἐπιεικεία καὶ κατευνασμοῦ ἔναντι τῶν Ἀθηναίων, διότι αὗται διετήρουν τὴν ναυτικὴν τῶν ἰσχύν. Οἱ πόλεμοι τῶν Ἐπιγόνων ἐκτίθενται ἐν περιλήψει, οἷονεὶ ὥς ἄλλοις γεγονότων μὲ ἀκράϊον συνδετικὸν κρῖκον τὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου ὑπὸ τῆς Ρώμης, καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν μετατροπὴν τῆς Μεσογείου εἰς περικλειστον Ρωμαϊκὴν θάλασσαν.

Ὡς ἐπίλογος τοῦ ἔργου τοῦ κ. **Ἀλεξανδρῆ** ἔρχεται ὁ παραλληλισμὸς τῶν ὅσων μέχρι τοῦ σταθμοῦ τούτου τῆς Ἱστορίας ἀπέδειξε πρὸς τὰ ναυτικὰ γεγονότα κατὰ τὴν Βυζαντινὴν περίοδον καὶ τὸν Ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ τῆς συγχρόνου περιόδου διὰ τὰ ἐπαγάγη ὁ συγγραφεὺς τὸ συμπέρασμα, καθ' ὃ ἡ ἐπίδρασις τῆς θαλασσίας δυνάμεως ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς μας Ἱστορίας δὲν ἀποτελεῖ παροδικὸν φαινόμενον συγκεκριμένης τινὸς ἐποχῆς, ἀλλὰ καθολικόν, μόνιμον καὶ ἀδιαπτῶτως συνεχές. Ὡς δὲ κατ' ἐπανάληψιν ὑποστηρίζει, ἡ νεωτέρα ἐξέλιξις τῶν πολεμικῶν μέσων, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀεροπορίας ἰδίᾳ, πᾶν ἄλλο ἢ παρεμέρισαν, ὥς ἄχρηστα ἐφεξῆς, τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ναυτικῆς Ἱστορίας μας διδάγματα· ἀντιθέτως, ὥς τονίζει, προσέδωκεν εἰς αὐτὰ νέαν ἐπικαιρότητα μὲ τὴν στενὴν ἀλληλοεξάρτησιν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐπιχειρήσεων, ὥς ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος πλέον ἢ ἅπαξ κατέδειξεν, ἀλλὰ καὶ ἡ ὁποία ἦτο (δι' ἄλλους βεβαίως λόγους, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἀναπτυσσομένους) τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν πολέμων τῆς ἀρχαιότητος. «Τὸ ναυτικὸν ἐν τῷ μέλλοντι, πιθανώτατα, βοηθήσεως πῶς καὶ τῆς τύχης, θέλει παραδόξως ἐπιστραφῆ πρὸς τὸ

ναυτικὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» ἐπροφίτευε τῇ 1888 ὁ Jurien de la Graviere.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

Κωνσταντίνου Ἀμάντου, «Βίος Ἰωάννου Βατάτση ὡς ἀγίου».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΕΙΑ. — Φασικά διαγράμματα ὀξεικοῦ ὀξέος καὶ φυτικῶν ἐλαίων, ὑπὸ Ἑμμανουήλ Βογιατζάκη. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἑμμ. Ἑμμανουήλ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ ἔλαια διαλύονται εὐκόλως εἰς διάφορα διαλυτικά ὡς ὁ αἰθέρ, τὸ χλωροφόρμιον, ὁ θειοῦχος ἄνθραξ, τὸ τριχλωραιθυλένιον, ὁ πετρελαϊκὸς αἰθέρ καὶ διάφορα ὀρυκτὰ ἔλαια. Ἐπίσης τὸ πλεῖστον τῶν ἐλαίων διαλύεται εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀλκοόλην καὶ τὸ ὀξεικὸν ὀξύ, ἡ δὲ διαλυτότης εἶναι συνάρτησις τῆς θερμοκρασίας.

Ἐκ τῶν διαφόρων ὡς ἄνω διαλυτικῶν ἡ αἰθυλικὴ ἀλκοόλη καὶ τὸ ὀξεικὸν ὀξύ παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἐλαίων.

Ἡ κρίσιμος θερμοκρασία διαλύσεως εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀλκοόλην ἀποτελεῖ τὸν γνωστὸν δείκτην Crismer. Ἡ μὲ τὸ ὀξεικὸν ὀξύ κρίσιμος θερμοκρασία διαλύσεως ἀπετέλεσεν ἐπίσης ἀντικείμενον πολλῶν ἐργασιῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὴν ἀρχικὴν τοῦ Valenta¹. Οὗτος, ἀναλόγως τῆς κρίσιμου θερμοκρασίας διαλύσεως ἐλαίων καὶ ὀξεικοῦ ὀξέος, χωρίζει τὰ ἔλαια εἰς τρεῖς κατηγορίας.

1ον) Εἰς ἔλαια διαλυτὰ εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν.

2ον) Εἰς ἔλαια διαλυτὰ εἰς τὴν θερμοκρασίαν ζέσεως τοῦ ὀξεικοῦ ὀξέος.

3ον) Εἰς τὰ ἀδιάλυτα.

Ἄλλαι ἐπίσης ἐργασίαι ἔγιναν διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς κρίσιμου θερμοκρασίας διαλύσεως διαφόρων ἐλαίων μετ' ἄλλων λιπαρῶν ὀξέων² ἢ μετ' ὀξεικοῦ ὀξέος διαφόρου εἰδικοῦ βάρους.

Ἄπασαι αἱ ἄνωτέρω ἐργασίαι καταλήγουν εἰς διάφορα ἀποτελέσματα· οὐδεμία ὅμως παρέχει συστηματικὰ φασικά διαγράμματα.

Τελευταίως ἔγιναν συστηματικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῆς διαλυτότητος τῶν λιπαρῶν ὀξέων εἰς διάφορα διαλυτικά ὑπὸ τῶν A. W. Ralston καὶ G. W. Hoerr³, ὑπὸ

¹ Valenta, *Dinglars*, Pol. Journ., 252 (1884), 256.

² Grimme *Seifensiederztg.*, 46 (1919), 358, 379.

³ A. W. Ralston and G. W. Hoerr, *J. Org. Chem.* 7 (1942), 546.